

**Elukestva õppe võtmepädevused koos õpiväljunditega
(Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. a soovitus 2006/962/EÜ)**

1. Keelepädevus
  - 1.1. Emakeeleoskus
    - 1.1.1. Suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, ning oma seisukohti esitada ja põhjendada.
    - 1.1.2. Oskab eristada ja kasutada eri liiki tekste, otsida, koguda ja töödelda teavet, kasutada abivahendeid ning sõnastada ja väljendada oma suulisi ja kirjalikke argumente veenvalt ja kontekstikohaselt.
    - 1.1.3. Väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
  - 1.2. Võõrkeeleoskus
    - 1.2.1. Omab piisavat sõnavara ja tunneb funktsionaalset grammatikat, et mõista kõnet ja vestelda.
    - 1.2.2. Suudab isiklikeks vajadusteks tekste lugeda, mõista ja luua.
    - 1.2.3. Oskab kasutada otstarbekalt abivahendeid ning õppida keelt ka mitteformaalses kontekstis.
2. Matemaatikapädevus ning teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest
  - 2.1. Teab matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid.
  - 2.2. Oskab rakendada matemaatika põhiprintsiipe ja -protsesse igapäevastes olukordades kodus ja tööl.
  - 2.3. Väärtustab põhjenduste otsimist ja oskab hinnata nende paikapidavust.
  - 2.4. Teab loodusteaduse põhiprintsiipe, põhilisi teaduslikke mõisteid, põhimõtteid ja meetodeid, tunneb põhilisi tehnoloogilisi protsesse.
  - 2.5. Mõistab teaduslike teooriate, rakenduste ja tehnoloogia arengut ja sellega seotud ohte, väärtustab turvalisust ja säästlikku arengut.
  - 2.6. Oskab kasutada tehnoloogilisi vahendeid ning teaduslikke andmeid eesmärgi saavutamiseks või otsuse või järelduse tegemiseks.
3. Infotehnoloogiline pädevus
  - 3.1. Teab infotehnoloogia rolli, võimalusi ja potentsiaalseid ohte.
  - 3.2. On teadlik infotehnoloogia interaktiivse kasutuse õiguslikest ja eetilistest põhimõtetest ja oskab suhtuda kriitiliselt saadaoleva teabe paikapidavusse ja usaldusväärsusse.
  - 3.3. Oskab kasutada peamisi arvutirakendusi ning interneti võimalusi nii isiklikel kui ka tööalastel eesmärkidel.
  - 3.4. Oskab rakendada sobivaid abivahendeid teabe loomiseks, esitamiseks ja mõistmiseks, leida ning kasutada internetipõhiseid otsingusüsteeme ja muid teenuseid.
4. Õpipädevus
  - 4.1. Teab erinevaid õpistrateegiaid ja suudab organiseerida sobivat õpikeskkonda.
  - 4.2. Suudab õppimist planeerida ning plaani järgida.
  - 4.3. Suudab töötada iseseisvalt, samuti teha õppeprotsessis ka kollektiivset tööd ning jagada omandatud teadmisi.
  - 4.4. Oskab kasutada õpitud, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid erinevates kontekstides ning probleeme lahendades.
  - 4.5. Oskab analüüsida oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.
  - 4.6. Oskab oma tööd hinnata ning vajaduse korral nõu, teavet ja tuge otsida.

5. Sotsiaalne ja kodanikupädevus

- 5.1. Teab tervislikke eluviise.
- 5.2. Tunneb võimalusi optimaalse füüsilise ja vaimse tervise saavutamiseks.
- 5.3. Oskab toime tulla stressi ja frustratsiooniga ning seda konstruktiivselt väljendada.
- 5.4. Väärtustab koostööd, enesekindlust ja ausust ning on valmis eelarvamuste kõrvaldamiseks ning kompromissideks.
- 5.5. Oskab suhelda avalikus sfääris ning tunneb solidaarsust ja huvi kohaliku kogukonna probleemide lahendamise vastu.
- 5.6. Suudab ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut.
- 5.7. Teab ja suudab järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid.
- 5.8. Suudab teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega.
- 5.9. Aktsepteerib inimeste erinevusi ning arvestab neid suhtlemisel.

6. Enesemääratluspädevus

- 6.1. Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi.
- 6.2. Suudab järgida terveid eluviise.
- 6.3. Suudab leida lahendusi iseenda, oma vaimse ja füüsilise tervisega seotud ning inimsuhetes tekkivatele probleemidele.
- 6.4. Seostab erialase ettevalmistuse nõudeid tööturul rakendumise võimalustega.
- 6.5. Leiab iseseisvalt võimalusi edasiõppimiseks ja tööturul rakendumiseks.
- 6.6. Koostab nõustamisel endale lühi- ja pikaajalise karjääriplaani.
- 6.7. Omab esmaseid teadmisi ettevõtlusest.

7. Algatusvõime ja ettevõtlikkus

- 7.1. Suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.
- 7.2. Suudab näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi.
- 7.3. Suudab eesmäärke seada ja ellu viia.
- 7.4. Suudab korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest.
- 7.5. Suudab reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

8. Kultuuriteadlikkus ja -pädevus

- 8.1. Tunneb kohalikku kultuuripärandit, omab põhiteadmisi Eesti ja maailma peamistest kultuurisaavutustest.
- 8.2. Oskab tajuda ja väärtustada oma seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdiskultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.
- 8.3. Oskab hinnata ja nautida kunstiteoseid ja -sündmusi ning kaasasündinud võimete piires väljendada ennast kunstiliste vahenditega.